

АНЕУ

Алматы гуманитарлы
- экономикалық университет

«БЕКІТЕМІН»
АГЭУ ректоры
п.ғ.д., профессор
Корвяков В.А.
Хаттама № 10

«БВ03101- Психология» білім беру бағдарламасына сұхбаттасу
негізінде оқуға түсу бағдарламасы

Алматы, 2024 ж.

Сұхбаттасу негізінде оқуға түсу бағдарламасы «6B03101- Психология білім беру бағдарламасы бойынша жоғары кәсіби білім берудің Мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты және элективті пәндер каталогы негізінде құрастырылған және «Педагогика, психология және әлеуметтік-гуманитарлық пәндер» кафедрасының мәжілісінде талқыланды:

Хаттама № 9 « 11 » сәуір 2024 ж.

Кафедрасының меңгерушісі Садирбекова Д.К.

Университеттің ғылыми кеңесінде бекітілді.

Хаттама № 10 « 30 » 05 20 24 ж.

Құрастырғандар:

п.ғ.к., доцент Абишева Ж.А.

п.ғ.м., аға оқытушы Адирбекова Ж.С.

«Б03101-Психология» білім беру бағдарламасына сұхбаттасу негізінде оқуға түсу бағдарламасы келесі пәндерді қамтиды:

- 1. Жалпы психология**
- 2. Отбасы және неке психологиясы**
- 3. Психологиялық кеңес беру негіздері**

1. «Жалпы психология» пәнінің бағдарламасы

Психологияның пәні мен әдістері

Психология ғылым ретінде. Психологияның қалыптасу кезеңдері. Жалпы психология пәні. Объективті шындықтың субъективті бейнеленуінің бір формасы ретіндегі психика туралы жалпы түсінік. Адам психикасының құрылымы. Психика қызметі. Адам психикасының шығу тегі мен дамуы. Адам психикасының қоғамдық-тарихи табиғаты. Жоғары психика қызметінің қалыптасуы. Жоғары психика қызметінің әлеуметтік, жанамаланған, еріктілік сипаты және оның жүйелік құрылымы. Адам тарихындағы және тұлға онтогенезіндегі сананың дамуы.

Психологиялық зерттеу әдістері. Психологиялық зерттеу әдістерінің классификациясы. Психологиядағы мәліметтерді алудың негізгі әдістері: бақылау, әңгіме, эксперимент, Психодиагностикалық әдіс. Тест психодиагностиканың негізгі құралы ретінде. Психологиядағы математикалық өңдеу әдістері. Психологиялық зерттеудің әдістері мен әдістемелерін таңдау. Психикалық процестерді зерттеудің әдісі мен әдістемелері.

Сезімдік таным психологиясы

Түйсік – қоршаған шындықты тану мен бейнелеудің бастапқы іргетасы. Түйсік сананың сезімдік тіні (ткань) ретінде. Стимулға қатысы бойынша түйсіну және мінездің бағдарлануы. Қозғалысты реттеудегі түйсіктің рөлі. Түйсік – психикалық дамудың қайнар көзі. Түйсіктің танымдық, еңбектегі және қарым-қатынастағы рөлі. Сенсуализм және оның психология тарихындағы әртүрлілігі.

Бейнелеу объектісінің материалдық қасиеттерін түйсіну тәуелділігі. Түйсіну бейнелерінің спецификасы. Түйсіктің негізгі қасиеттері: модальдылығы, қарқындылығы, кеңістіктік-уақыттық құрылымы. Сезгіштіктің арақатынасы түйсік пен мидың сенсорлық қызметі мен объектінің материалды қасиетінің бейнесі ретінде.

Түйсіктің негізгі түрлері: көру, есту, тактильді, кинестетикалық, статико-динамикалық, температуралық, дәмдік, иіс сезу, вибрациялық, ауырсыну, interoцептивті түйсіну. Вундт химиялық, механикалық және физикалық түйсінулер туралы.

Түйсіктің классификациясы. Экстероцептивті, interoцептивті, проприоцептивті түйсіктер. Түйсіктің механикалық, физикалық, химиялық түрлері. Протопатикалық және эпикритикалық сезімталдық.

Анализаторлар - түйсіктің анатомиялық-физиологиялық механизмі. Рецепторлар - жүйке жүйесінің электрофизиологиялық энергиясын түрлендіретін физикалық энергия ынталандыруы. Бас миының үлкен жарты шарында сезімталдықтың әр түрінің оқшаулануы. Б.Г.Ананьев бойынша адамның сенсорлық ұйымдастырылуы тарих пен филогенез процесінде пайда болған анализаторлар арасындағы тұрақты байланыстар жүйесі ретінде.

Ынталандырудың физикалық параметрлері және олардың анализаторларда бейнеленуі. Кодтау және кодтан ажырату ынталандыруы. Түйсік табалдырықтары туралы түсінік. Анализаторлардың шешуші қабілеттері. Абсолютты (төменгі және жоғарғы) сенсорлық табалдырық. Дифференциалды сенсорлық табалдырық. Бугер-Вебер-Фехнер заңдылығы. Стивенс заңдылығы. Психофизика бойынша қазіргі зерттеулер.

Сезгіштік туралы түсінік және оның динамикасы. Субсенсорлық құбылыс. Анализаторлардың бейімделуі мен сенсублизациясы. Анализаторлар сезгіштігінің артуындағы іс-әрекет рөлі. Түйсіну ассоциациялары. Синестезия.

Қабылдау

Қабылдау туралы түсінік. Қабылдаудың физиологиялық негіздері. Қабылдаудың заңдылықтары. Қабылдау түрлері. Байқағыштықты дамыту. Қабылдау перцептивті әрекет жүйесі ретінде. Қабылдаудың негізгі қасиеттері. Қабылдау теориялары. Кеңістікті, формаларды, уақытты, қозғалысты қабылдау.

Қабылдау шындықты көрсетудің психикалық формасы ретінде. Бейнелік құбылыстардың басқа түрлерінің қатарындағы перцептивті бейнелердің спецификасы. Қабылдаудың негізгі теориялары мен тәсілдері. Қабылдауды оқытудың екі негізгі тәсілдерінің жалпы сипаттамасы: объектілі және субъектілі бағдарланған тәсіл. Объектілі-бағдарланған теория: Э. Титченердің құрылымдық теориясы, гештальт-теориясы, Дж. Гибсонның экологиялық теориясы. Субъектілі-бағдарланған теория: Г. Гельмгольцтің «бейсаналық ақыл-ой қорытындысы», Дж. Брунердің перцептивті болжам теориясы, У.Найссердің перцептивтік цикл теориясы.

Қабылдаудың операциялық құрылымы. Перцептивті бейнені құру процесіндегі моториканың рөлі. Көз қозғалысының қызметі мен түрлері. Көздің микро және макро қозғалысы. Көз қозғалысының түрлері мен қызметі. Көздің микро және макро қозғалысы. Торкөздегі бейнені тұрақтандыратын феномен. Тактильді-кинестетикалық сезгіштіктің спецификасы. Сукцессивті және симульанды тану. Қабылдаудың негізгі қасиеттері: тұрақтылық, заттылық, мағыналық, тұтастық.

Зейін

Зейін туралы түсінік. Зейін түрлері. «Доминанта» түсінігі және зейіндегі оның рөлі (А.А.Ухтомский коцепциясы). Зейін үрдістеріндегі ретикулярлы формацияның рөлі.

Зейін, оның түрлері мен қасиеттері. Зейін және сана. Зейін теориялары. Зейін және іс-әрекет. Зейінді дамыту. Зейін феномені. Зейіннің психикалық статус мәселесі. Зейін көлемінің материалдың құрылымына, объектімен әрекет сипатына, субъектінің жеке-дара қабілетіне тәуелділігі. Зейін концентрациясы. Зейіннің ауысуы. Зейіннің бөлінуі. Зейіннің таңдамалылығы. Зейінді зерттеудің ресурсты тәсілдері. Сананы реттеу үрдісінде ақпаратты өсудің мәні.

Зейін сананы бақылаушы функция ретінде. Зейін және іс-әрекет.

Зейін мен іс-әрекет құрылымын талдауда Н.А.Бернштейннің қозғалыс деңгейінің физиологиялық тұжырымдамасы мен сақиналы реттеу механизмін қолдану. Іс-әрекетті ұйымдастырудағы зейіннің рөлі. Зейін бақылау әрекеті ретінде (П.Я.Гальперин). Сана мазмұнының зейіннің феноменальды мінездемесі ретінде ажыратылуы. Сананың мазмұны мен зейін фокусы (Саңғылбаев О.С.).

Ес

Ес туралы түсінік. Психикалық іс-әрекеттегі естің мәні. Ес түрлері: бейнелік, қозғалысты, эмоционалды, сөздік-логикалық. Ес теориялары. Табысты есте сақтаудың факторлары.

Есті дамытудың негізгі фактылары мен заңдылықтары. Елестету. Елестету қасиеттері.

Ес феномены. Мнемикалық процестер: есте қалдыру, есте сақтау, қайта жаңғырту, ұмыту. Субъектінің танымдық іс-әрекетіндегі естің рөлі. Материалды есте сақтау мазмұнына және оны қайта жаңғырту формасына тәуелді ес түрлері. Моторлық ес. Аффективті ес.

Сөздік-логикалық ес және оның сөйлеумен байланысы. Сенсорлық, қысқа мерзімдік, аралық және ұзақ мерзімді ес. Иконикалық және жаңғырық ес.

Сперлинг эксперименті. Эйдетизм феномені. Эйдетикалық бейнелердің спецификасы.

Ырықсыз және ырықты ес. Ырықсыз есте сақтаудың ерекшелік белгілері. Ырықсыз есте сақтаудың субъект қатысатын іс-әрекет сипатына тәуелділігі (П.И. Зинченко эксперименттері). Есте сақтау тиімділігіне материал сипатының әсері (материал көлемі, біртектілік дәрежесі, мағыналылығы, жиілігі, құрылымдылығы).

«Ресторф фон тиімділігі». Есте қалдырудағы ұқсастық пен жаттығулардың рөлі. Есте сақтау тиімділігіне әсер ететін субъективті факторлар. (өлшемдері, мотивация, есте сақтау

материалына эмоционалды қарым-қатынас). Мнемотехникалар. «Шеткі фактор» және басқа да мнемикалық интерференцияның мысалдары.

«Зейгарник эффектiсi». Ұмыту және реминисценция.

Эббингауздың эксперименталды зерттеулерi. «Қисық ұмыту». Онтогенездегi естi дамыту. Елестiң ерекшелiктерi ментальды көрсетудiң формасы ретiнде. Басқа да бейнелiк құбылыстар қатарындағы елестетудiң екiншi реттiк бейнесiнiң ажыратылатын ерекшелiктерi. Елестету мнемикалық көрсету ретiнде.

Елестету және ойлау. Елестетудiң негiзгi эмпирикалық қасиеттерi. Фигура-фондық қарым-қатынас тәуелсiздiгiнiң феноменi.

Ойлау

Ойлау шындықты жалпылау, жанама түрде бейнелеу ретiнде. Ойлау iс-әрекет ретiнде, белсендi танымдық процесс және Мышление как процесс активного познания и шындықты түрлендiру ретiнде. Ойлау түрлерi. Көрнекi-қозғалыстық, көрнекi бейнелiк және сөздiк-логикалық ойлау. Ойлау тәсiлдерi. Ойлаудың логикалық формалары.

Ойлауды зерттеудегi негiзгi тәсiлдер. Ойлау теориялары. Ойлау, тiл, сана. Объективтi шындықты бейнелеудегi ойлау формаларының спецификасы.

Ойлаудың жанама-сезiмдiк танымнан айырмашылығы. Жалпылау және жанамалау ерекшелiгi ойлаудың сипаты ретiнде. Ойлаудың оперантты және операционалды құрылымы. Ойлау операцияларының түрлерi: талдау – жинақтау, жалпылау – оқшаулау, абстракциялау – нақтылау, ұқсастықтар мен ерекшелiктердi табу. Iс-әрекеттi реттеудегi ойлаудың рөлi.

Ойлаудың психологиялық және логикалық құрамы. Мәселелiк жағдаяттардың құрылымы. Мәселелiк жағдаяттар ойдың психикалық белсендiлiгiнiң бастауы ретiнде.

Ойлау және ақыл-ой әрекеттерi. Ойлаудың сөздiк және сөздiк емес құрамдас бөлiктерi.

Түсiну феноменi. Түсiну критерии. Ойлау формаларының көптүрлiлiгi мен жеке басын ұғыну мәселелерi. Ұғымдардың қалыптасуы. Формальды ойлау. Ойлау және шешiм қабылдау.

Ой қорытындылары. Теориялық және эмпирикалық ойлау ерекшелiктерi. Ойлауды зерттеудегi теориялық тәсiлдер. Ойлау елестетудiң ассоциациясы ретiнде. Ойлау әрекет ретiнде.

Қиял

Қиял туралы түсiнiк. Қиял iс-әрекеттiң спецификалық түрi ретiнде, «бейнелiк» ойлау ретiнде. Қиял түрлерi. Қиял бейнелерiн жасау әдiстерi. Қиял процесiнiң талдау-жинақтау сипаты. Баланың ойын iс-әрекетiндегi және ересектердiң шығармашылық iс-әрекетiндегi фантазияның рөлi.

Қиялды зерттеудiң негiзгi тәсiлдерi. Қиял теориялары.

З.Фрейд бойынша негiзгi қайта жасау қиялдары - қоюлату, тарылту, ауыстыру. Түс және түс көру.

Қиял және шығармашылық. Көркемдiк, музыкалық шығармашылықта бейнелер жасау. Шығармашылықтағы эмоция мен сезiмнiң рөлi. «Креативтiлiк» ұғымы. Креативтiлiктi диагностикалау мен зерттеудiң әдiстерi.

Сөйлеу

Сөйлеу және сөйлеу iс-әрекетi. Тiл және сөйлеу. Сөйлеу түрлерi, сөйлеудiң пайда болу және түсiну механизмдерi. Онтогенездегi сөйлеудiң дамуы. Белгi баланың пәндiк iс-әрекетiндегi психологиялық қару ретiнде. Психологиядағы сөйлеудi зерттеу спецификасы. Сөйлеу әрекетi мен сөйлеу iс-әрекетi ұғымы. Сөйлеу түрлерi. Ауызша, жазбаша, монологтық, диалогтық, iшкi сөйлеу. Сөйлеу қызметi: коммуникативтi ойлау құралы ретiнде, сигнификативтi, атаулы, индикативтi. Түрлi психологиялық концепциялардағы ойлау мен сөйлеудiң өзара қарым-қатынас мәселелерi.

Н.Хомскийдiң трансформациялық моделi. Сөйлеудiң түсiну мәселесi.

Сөйлеудi қабылдау мәселесi (акустикалық, моторлық, жинақтау арқылы талдау).

Пән бойынша сұрақтар:

1. Психология пәні мен міндеттері
2. Психологиялық зерттеу әдістері
3. Сезімтал таным психологиясы. Сезім. Түйсіктердің жіктелуі. Қасиеттерін сезіну. Сезім психофизикасы
4. Сезімталдық динамикасы. Сезім мүшелерін бейімдеу және сенсбилизациялау
5. Сезім және қабылдау: қасиеттері және жіктелуі.
6. Қабылдау. Қабылдаудың негізгі қасиеттері
7. Қабылдауды зерттеудің негізгі тәсілдері. Қабылдау теориясы
8. Кеңістік пен қозғалысты қабылдау. Әлемнің тұрақтылық теориясы
9. Қабылдаудың константылығы мен пәнділігі. Перцептивті үдерістердегі орнату мен мотивацияның рөлі
10. Назар аударудың анықтамасы. Назар аударудың негізгі түрлері мен қасиеттері
11. Назар аударыңыз: құбылыстар, функциялар. Назар аударудың негізгі тәсілдері
12. Назар аудару теориясы
13. Назар аударудың әдістері
14. Психикалық бақылау функциясы ретінде назар аудару
15. Жады, оның функциялары және түрлері
16. Жад процестері. Жадтың жеке айырмашылықтары
17. Жадты зерттеу әдістері
18. Материалды тиімді есте сақтау тәсілдері.
19. Жады: функция және түрлері. Жадты зерделеудің негізгі тәсілдері
20. Жад теориясы
21. Ойлау, сана, тіл және сөйлеу
22. Ойлау теориясы
23. Ойлау мен интеллект дамуының мәселесі
24. Ойлау іс-әрекет және тапсырмаларды шешу процесі ретінде
25. Ойлау түрлерін жіктеу
26. Қиял және оның түрлері, қиялмен байланысы
27. Шығармашылық қиял тәсілдері
28. Сөйлеу, сөйлеу түрлері, сөйлеу және түсіну механизмдері.
29. Сөйлеу дамуының теориясы.
30. Қазақстандық ғалымдардың психикалық процесстерді зерттеуі.

2.«Отбасы және неке психологиясы» пәнінен бағдарлама

«Отбасы және неке психологиясы» курсының оқытудағы негізгі мақсат студенттерді отбасының қалыптасуы мен дамуының психологиялық заңдылықтарымен, ерлі-зайыптылық және бала-ата-ана қатынастарының даму заңдылықтарымен, сондай-ақ отбасылық қатынастарды диагностикалау және түзету әдістерімен таныстыру.

«Отбасы психологиясы» студенттері ерлі-зайыптыларды құрудың әртүрлі теорияларымен, махаббат түрлерінің жіктелуімен, ерлі-зайыптылық және ата-ана кезеңдерімен, отбасылық қатынастарды диагностикалау мен түзетудің заманауи әдістерімен таныса алады, сондай-ақ неке және бала-ата-ана қатынастарының ерекшеліктерін диагностикалау дағдыларын игере алады. Негізгі ұғымдар мен терминдер: қарым-қатынас, іскерлік қарым-қатынас, коммуникативті кедергі, көпшілік алдында сөйлеу, өтірікті тексеру, жұқтыру, еліктеу, ұсыныс, сендіру, романтикалық қарым-қатынас, жыныстық қатынас, өзін-өзі тану;

Отбасы психологиясына кіріспе. Психологиялық ғылымдағы «отбасы» және «неке» категориялары. В. Ю. Слабинскийге сәйкес отбасы түрлерінің жіктелуі. «Отбасы» және «неке» санаттары ашылады, студенттердің осы санаттардың мазмұны туралы түсінігі анықталады. В. Ю. Слабинскийге сәйкес отбасы түрлерінің жіктелуі келтірілген. Неке-отбасы қатынастарының эволюциясы. Отбасы және неке ұғымдарының эволюциясы. Неке қатынастарының эволюциясы. Балалар мен ата-аналар қатынастарының эволюциясы. Неке-отбасы қатынастарының балама түрлері. Жанашырлықтың пайда болу механизмдері.

М. Арутюнянға сәйкес отбасы түрлерін жіктеу, отбасылық рөлдер. М. Арутюнянға сәйкес отбасы түрлерінің жіктелуі келтірілген, балалар центрлік отбасылардың басым болу себептері көрсетілген. Ю. Е. Алешина бойынша отбасылық рөлдердің жіктелуі келтірілген. Неке мотивациясы және махаббат теориясы. Махаббат теориялары. Р. Винчтің қосымша қажеттіліктері теориясы. А. Керкгофф пен К. Дэвистің «сүзгілер» теориясы. А. Рейстің «махаббаттың дөңгелек теориясы». Махаббат стильдерінің типологиясы Дж. А. Ли. Махаббаттың даму кезеңдері Л. М. Панкова.

Отбасы функциялары. В. Ю. Слабинскийге және А. Н. Елизаровқа сәйкес «отбасы функциялары» түсінігі ашылады. Неке мотивациясы және махаббат теориясы. Неке мотивациясы. Махаббат теориялары. Функционалды және дисфункционалды отбасыларда некеге тұрудың себептері ашылады. Р. Стернбергтің үш компонентті махаббат моделі және Б. Мурстейннің «ынталандыру – құндылық – рөл» теориясы сипатталған. Неке қатынастарының психологиясы. Неке қатынастарының психологиясы. Неке қатынастарының түрлері. Ерлі-зайыптылардың отбасында бейімделуі. Отбасылық өмірдің кезеңділігі. Отбасы өміріндегі дағдарыстар.

Неке қатынастарына әсер ететін факторлар. Неке қатынастарына әсер ететін әлеуметтік және демографиялық факторлар сипатталған. Ата-ана отбасындағы қарым-қатынас пен туу тәртібінің ерлі-зайыптылық қатынастарға әсері ашылады. Отбасының психологиялық әл-ауқаты психологиялық тұрғыдан гүлденген және дисфункционалды қазіргі заманғы отбасы. Отбасының психологиялық денсаулығы. Некеге қанағаттану. Жас отбасы (кішкентай баласы бар отбасы). Жетілген отбасы. Қартайғанда неке. Жұбайын жоғалту.

Кезеңдерге бөлу. Отбасының өмірлік циклының кезеңдерінің. Дувал және В. Сатир отбасының өмірлік циклінің кезеңдері келтірілген. Орыс психологиясында қабылданған отбасының өмірлік циклінің тұрақты және дағдарыстық кезеңдерін кезең-кезеңімен сипаттайды. Отбасылық қатынастарды диагностикалау әдісі «Отбасылық социограмма». Студенттерді «Отбасылық социограмма» проективтік әдістемесімен таныстыру, суреттерді талдау. Ата-ана мен бала қарым-қатынасының психологиясы.

Неке жанжалдарының психологиясы. В. А. Сысенко бойынша ерлі-зайыптылық қақтығыстардың жіктелуі және Д. Бернс бойынша ерлі-зайыптылар арасындағы эмоционалды қатынастардың бұзылу себептерінің жіктелуі келтірілген. Ата-ана мен бала қарым-қатынасының психологиясы. Ата-ана мен бала қарым-қатынасының психологиясы. Пренатальды кезеңнің психологиялық сипаттамасы. Туылмаған бала үшін психикалық қауіп факторлары. Ана мен әке болу психологиялық құбылыс ретінде. Ана дамуының кезеңділігі. Бала дамуының әртүрлі кезеңдеріндегі ата-ана мен бала арасындағы қарым-қатынас мәселелері. Отбасындағы жыныстық сәйкестікті дамыту. Отбасындағы балалардың бәсекелестігі.

Ата-ана және ананың балаға қатынасының түрлері. Ата-ана сатыларының кезеңділігі келтіріледі, ананың балаға қатынасы түрлерінің жіктелуі қарастырылады. Ата-ана тәрбиесінің түрлері. В. Я. Гиндикин және В. А. Гурьева бойынша дұрыс емес тәрбие түрлерінің жіктелуі келтірілген. Үйлесімді білім беру принциптері және олардың негіздемесі келтірілген. Ата-аналардың әртүрлі жастағы балалармен қарым-қатынасы. Ата-аналардың нәресте және ерте жастағы балалармен қарым-қатынасы. Ата-аналардың мектеп

жасына дейінгі балалармен қарым-қатынасы. Ата-аналардың жасөспірім балалармен қарым-қатынасы. Ата-аналардың ересек балалармен қарым-қатынасы.

Ажырасу психологиясы. Ажырасу психологиясы ажырасу қауіпінің жоғарылауымен байланысты факторларды талқылайды, ажырасу алдындағы жағдайдағы мінез-құлық стратегиясын сипаттайды. С.Дактың, Дж.А.Ли, Э. Кюблер-Росс. Ажырасу психологиясы: отбасы және қоғам. Отбасылық қатынастарды тоқтатудың тұжырымдамалары мен формалары. Ажырасу кезеңдері. Постразводная жағдай. Әлеуметтік тәрбиенің жолдары мен құралдары. Отбасы, мектеп, мұғалім. Әлеуметтік-психологиялық көмек және отбасыларды қолдау.

Отбасылық психотерапия негіздері. Отбасы жарақаттану көзі ретінде. Дисфункционалды отбасылар. Отбасы жұмысының бұзылу түрлері. Ерлі-зайыптылар арасындағы байланыстың бұзылуы. Отбасының рөлдік құрылымының бұзылуы.

Пән бойынша сұрақтар:

- 1.Отбасы мен неке ұғымдары қалай дамыды
2. Неке қатынастары қалай дамыды
3. Бала мен ата-ана қарым-қатынасы қалай дамыды
4. Неке-отбасы қатынастарының балама түрлері қандай
5. Қазіргі отбасылардың қандай категориялары бар
6. Отбасының заманауи моделінің ерекшеліктері қандай
- 7.Психологиялық тұрғыдан гүлденген және дисфункционалды отбасы несімен ерекшеленеді
8. Қазіргі отбасының психологиялық денсаулығы дегеніміз не
9. Пренатальды кезеңге психологиялық сипаттама беріңіз.
- 10.Туылмаған бала үшін психикалық қауіп факторлары қандай
- 11.Ана мен әке болуды психологиялық деп сипаттаңыз. Феномендері.
- 12.Ана мінез-құлқының даму кезеңін келтіріңіз. Ж. Ж. Филипповой.
- 13.Ата-ана мен бала арасындағы қарым-қатынас мәселелерін әр түрлі сипаттаңыз баланың даму кезеңдері.
- 14.Отбасында жыныстық сәйкестіліктің дамуы қалай жүреді
- 15.Отбасындағы балалардың бәсекелестігін түзетудің себептері мен әдістері қандай
- 16.Отбасының өмірлік циклі.
- 17.Отбасы мүшелерінің отбасы және бір-бірінің жеке басы туралы түсініктерін бұзу.
- 18.Отбасындағы тұлғааралық қарым-қатынастың бұзылуы.
- 19.Отбасының интеграция механизмдерінің бұзылуы.
- 20.Отбасы өмірінің құрылымдық және рөлдік аспектісінің бұзылуы.
- 21.Дамудың әртүрлі кезеңдеріндегі балалар мен ата-аналар қатынастарының проблемалары
- 22.Отбасындағы жыныстық сәйкестікті дамыту.
- 23.Отбасындағы балалардың бәсекелестігі.
- 24.Пренатальды кезеңнің психологиялық сипаттамасы.
- 25.Туылмаған бала үшін психикалық қауіп факторлары.
- 26.Отбасы жарақаттану көзі ретінде. Дисфункционалды отбасылар.
- 27.Отбасы жұмысының бұзылу түрлері.
- 28.Ерлі-зайыптылар арасындағы байланыстың бұзылуы.
- 29.Отбасының рөлдік құрылымының бұзылуы.
- 30.Отбасылық қатынастарды тоқтатудың тұжырымдамалары мен формалары.

Ұсынылатын әдебиеттер тізімі:

Негізгі әдебиеттер:

1. Абрамова Г.С. Практическая психология: Учебник для студентов вузов. – 6-е изд., перер. и доп. М.: Академический проект, 2001.
2. Абалакина М.А. Межличностное взаимодействие и динамика предбрачных отношений. Дис... канд. психол. наук. - М., 1987.
3. Авдеева Н.Н., Мещерякова С.Ю., Ражников В.Г. Психология Вашего младенца: у истоков общения и творчества. М., АСТ, 1996.
4. Азаров Ю.П. Семейная педагогика: педагогика любви и свободы. - М.: Аргументы и Факты, 1993.
5. Алексеева Л.С. Основы организации социального патроната в учреждениях социального обслуживания: Научно-методические рекомендации / Серия «Новое в социальной работе». – М.: Гос НИИ семьи и воспитания, 2003.
6. Алесеева Л.С., Меновщиков В.Ю. Семейная психотерапия в центре психолого-педагогической помощи. : Научно-методическое пособие. – М.: НИИ семьи и воспитания, 1998.
7. Алешина Ю.Е. Индивидуальное и семейное психологическое консультирование. - М.: Независимая фирма «Класс», 2004.
8. Алёшина Ю.Е., Гозман Л.Я., Дубовская Б.М. Социально-психологические методы исследования супружеских отношений // Спецпрактикум по социальной психологии. - М.: МГУ, 1987.
9. Алешина Ю. Е. Цикл развития семьи: исследование и проблемы // Вестник Моск. ун-та, Сер. 14. Психология. 1987. № 2.
10. Алешина Ю.Е. Удовлетворенность браком и межличностное восприятие в супружеских парах с различным стажем совместной жизни. Дис... канд. психол. наук. - М., 1985.
11. Андреева Т.В., Бакулина Ю.А. Представления молодых супругов (с ребенком-первенцем) о распределении семейных ролей и удовлетворенность браком // Психология: итоги и перспективы. Тез. конф. - СПб., 1996.
12. Андреева Т.В., Кононова А. В. Распределение ролей в молодой семье / Психология и политика. Тез. научно-практ. конф. Ананьевские чтения. - СПб.; Изд-во С.-Петербургского университета, 2002.
13. Андреева Т.В. Семейная психология: Учебное пособие. СПб.: Речь, 2004.
14. Альберони Ф. Дружба и любовь. - М., 1991. 387
15. Амонашвили Ш.А. Педагогическая симфония. - М.: Изд. Дом Шалвы Амонашвили, 2002.
16. Антонов А.И. Микросоциология семьи (методология исследования структур и процессов). - М.: Изд. Центр "Nota Bene", 1998.
17. Антонов А.И., Сорокин С.А. Судьба семьи в России XXI века. – М., 2000.
18. Антонов А. И. Социология семьи / А. И. Антонов, В. М. Медков. - М.: Издво МГУ: Изд-во Междунар. ун-та бизнеса и управления, 1996.
19. Бендлер Р., Гриндер Д., Сатир В. Семейная терапия. - Воронеж, 1993.
20. Берн Э. Игры, в которые играют люди: Психология человеческих взаимоотношений. - М., 1988.
21. Бердяев Н. Смысл творчества // Эрос и личность. М., 1989.
22. Болотина Л.Р., Комарова Т.С., Баранов С.П. Дошкольная педагогика: Учебное пособие для студентов сред.пед.учеб. заведений. – 2-е изд. - М.: Изд. центр «Академия», 1997.
23. Бордовская Н.В., Реан А.А. Педагогика: Учебник для ВУЗов – СПб.; Питер, 2001.

24. Бондаренко О.Р. Умное незнание психолога-консультанта: Из опыта подготовки психолога-консультанта // Журнал практического психолога. 1998. - № 7.
25. Ботуин К. Не бойся Дон- Жуана, или как относиться к мужской неверности., 1995
26. Бочарова В.Г. Педагогика социальной работы. – М. SvR-Аргус, 1994.
27. Бочарова В.Г. Задачи и перспективы развития социальной педагогики в современных условиях. – М.: ЦСП РАО, 1996.
28. Васильева Э.К. Образ жизни городской семьи.- М.: Финансы и статистика, 1981.
29. Варга А.Я. Системная семейная психотерапия. Курс лекций. СПб.: Речь, 2001.
30. Варга А.Я. Изменения отношений в семье // Популярная психология для родителей /Под ред. А. А. Бодалева. - М., 1989.
31. Вестермарк Э. История брака. — М., 2001.
32. Видра Д. Помощь разведенным родителям и их детям: от трагедии к надежде. По страницам научных трудов Гельмута Фигдора. - М.: Изд-во Института Психотерапии, 2000
33. Волжина О.И. Семья как социокультурная ценность современного российского общества.- М., 2001.
34. Волжина О.И. Трансформация ценности семьи в современной России. – М.: Гос НИИ семьи и воспитания, 2001.
35. Волжина О.И. Теоретические основания изучения семьи как ценности. – М.: Гос Нии семьи и воспитания, 2000.

Қосымша әдебиеттер тізімі:

1. Психология семейных отношений с основами семейного консультирования. Под ред. Силяевой Е.Г., -М, 2011-192с. Рек. УМО.
2. Елизаров А.Н. Психологическое консультирование семьи. - М., 2007. -400с.
3. Носов С.С. Половая идентификация ребёнка в кинетическом рисунке семьи: психодиагностическое пособие. - ФЛИНТА; МПСИ, Москва, 2010 г
4. Вопросы организации государственной социальной поддержки различным типам семей с детьми: М-во труда и соц. разв. –М.: Просвещение, 2003..
5. Выготский Л.С. Психология. – М., 2000.
6. Выготский Л. С. К вопросу о динамике детского характера. - М., 1995.
7. Гегель Г. Избр. сочинение. Т.V. - М., 1951.
8. Гоббс Т. Левиафану / Избранные произведения. М., 1964. Т.2.
9. Гозман Л.Я. Психология эмоциональных отношений. - М., 1987.

3.«Психологиялық кеңес беру негіздері» пәнінің бағдарламасы

Психологиялық кеңес беру негіздері

Психологиялық тәжірибенің тарихы, психологиялық мәдениеттің ерекше түрі ретінде. Психологияны өзіндік практикалық пәнге айналдыру. Психологиялық қызметтер, олардың Психология үшін маңызы. Психологиялық тәжірибе мен психотехникалық теорияның міндеттері. Психотехникалық теория. "Психотехника" ұғымының тарихы (Мюнстенберг қ., Л. С. Выготский). Психотехника-өз тәжірибесін ұйымдастырудың ерекше мәдениеті. Осы мәдениеттің атрибуттары ретінде құндылықтар, тіл, мақсаттар, рәсімдер, техника. Психотехникалық теория мен методологияның даму болашағы.

Қазіргі психологиялық кеңес беру туралы түсінік. Кеңес берудің жалпы теориясының негізгі мәселесі. Кеңестік теориялар және практика. Психологиялық кеңес берудің әртүрлі үлгілері: медициналық, педагогикалық, диагностикалық, әлеуметтік, психологиялық. Әр модельдің негізгі сипаттамалары, артықшылықтары мен кемшіліктері. "Кеңес беру",

"психотерапия", "сұхбат алу", "психологиялық түзету" ұғымдарының арақатынасы. Психологиялық кеңес берудің мәні – дені сау адамдарға арнайы ұйымдастырылған өзара іс-қимыл (әңгімелесу) процесінде әр түрлі ішкі және тұлғааралық қиындықтармен қарым-қатынаста психологиялық көмек көрсету.

Кеңес беру мақсаты: 1) нақты психологиялық қиындықтарды жеңу; 2) клиенттің жеке өсуі. Бағдарлардың арасындағы айырмашылықтар: а) мақсаттардағы (өмірдің өзгеруі); Б) басты назардағы (мінез – құлқы – тәжірибе); в) коммуникация типіндегі (эксплициттік – имплициттік); г) өзгерістерді анықтайтын басты құрал туралы ұғымда (бекіту – ұғыну); д) консультант мен клиенттің психологиялық байланысының рөлі туралы ұғымда (маңызды, бірақ екінші – шешуші); е) мерзімдерде (қысқа мерзімді – ұзақ мерзімді); ж) түсініктеме үлгілерінде (себепті-интенционалдылық); д)); з) "шындық" туралы пікірде (конвенциялық – жеке шындық).

Кеңес беру үдерісіндегі маманның жеке тұлғасы

Кеңесшінің және оның тұлғасының кәсіби білімі мен іскерлігінің клиентке психологиялық әсер ету құралы ретіндегі арақатынасы мәселесі. Кеңесшінің Кәсіби мен-бейнесі, жеке тәжірибесі, конгруэнттілігі, метанамика. Тиімді консультанттардың жеке сипаттамасы. Консультанттың жеке құндылықтары мен өмірлік философиясының оның қызметіне әсер ету мәселесі. Кеңесші-психотерапевт: түсініктерді салыстыру. Бастауыш кеңесшінің типтік қиындықтары. Кеңесшінің "кәсіби жану" мәселесі: себептері, көріністері, жолдары, алдын алу және жеңу. Консультанттарға кәсіби кеңес беру және супервизор басшылығымен жұмыс істеу проблемасы кәсіби қызметке дайындық тараптарының бірі ретінде. Консультанттарды дайындау.

Кеңес берудің этикалық принциптері. Клиенттің кеңес беру үдерісіндегі құқықтары. Клиенттің консультанттан тәуелділігі этикалық мәселе ретінде. Консультанттың кәсіби және этикалық міндеттері мен құқықтары. Кеңес берудің құпиялылығы және оны шектеу. Психологтың клиентпен кеңес беру және басқа да (достық, іскерлік, жыныстық) қарым-қатынасының этикалық және құқықтық мәселелері. Консультанттың және клиенттің жеке басы.

Кеңес беру процесінің құрылымы мен ұйымдастырылуы

Кеңес берудің бастапқы кезеңі. Мақсаты-психологиялық байланыс орнату, клиент пен кеңесші арасында психологиялық келісімшарт жасасу. Кезеңнің негізгі мазмұны: Клиентті ұсыну (танысу), клиент туралы бастапқы ақпаратты жинау келісім-шартты жасасу кеңес беру құнының мақсаттарын, әдістерін, ұзақтығын талқылау, жауапкершілікті бөлу клиентті оның құқықтары мен міндеттері туралы ақпараттандыру (құпиялылық және оның шектеулері мәселелерін талқылау).

Клиентті сұрастыру кезеңі. Кезеңнің мақсаты-проблеманың мағынасын түсіндіру рапортын орнату. Белсенді тыңдау техникасы-қате клиент. Мәселе кеңесшінің және клиенттің бірлескен қызметінің нәтижесі ретінде. Келісім-шарт жасасу. Консультант пайдаланатын негізгі тәсілдер мен құралдар: тікелей сұрақтар, рефлексивті емес белсенді тыңдау, эмпатикалық түсіну, Клиентті вербальды емес және вербальды мақұлдау. Кезең нәтижесі-кеңестік гипотезаны қалыптастыру және рапортты белгілеу. Жұмыс кезеңі.

Психологиялық әсер ету кезеңі. Мақсаты-клиенттің психологиялық қиындықтарды түсіну және жеңу. Кезеңнің негізгі мазмұны: клиентке психологиялық қиындықтарды ұғынуға және жеңуге көмектесу үшін түрлі психотехникалық құралдарды қолдану. Кедергімен және трансфермен жұмыс істеу. Кедергі ұғымы. Клиенттің дайындығы қарсыласумен табысты жұмыс істеу шарты ретінде. Кедергімен жұмыс істеу жолдары. Кедергімен жұмыс істеу нәтижесі. Оң және теріс трансфер. Контртрансфермен жұмыс.

Қорытынды кезең. Трансферттен шығу және егемендік алу. Постконсультативті мінез-құлықты қалыптастыру. Осы кезеңдегі жұмыстың негізгі принциптері. Кеңес беру уақыты мен кеңістігін ұйымдастыру.

Кеңес берудің негізгі бағыттары.

Психоаналитическая дәстүрі психологиялық консультация беру

3. Фрейд-психоанализдің негізін қалаушы. Психоанализдің әдіснамалық мәртебесі және психоаналитикалық терапия шеңберінде кеңес беру мәселесі. Психоанализдегі заманауи үрдістер. Ч. Томе және Х. Кэхель объективті қарым-қатынас теориясы және психоанализ ерекшеліктері. Кеңес беру процесінде психоаналитикалық техникаларды және процедураларды қолдану (еркін ассоциациялар, армандарды талдау және интерпретациялау, тасымалдау мен кедергіні талдау және интерпретациялау). Тәсілді бағалау: артықшылықтары мен шектеулері.

Юнг аналитикалық психологиясы және Адлер жеке психологиясы

К. Г. Юнгтың аналитикалық психологиясы: құндылықтар, мақсаттар, рәсімдер, техника. Аналитикалық психологиядағы психоанализдің негізгі әдіснамалық мәселелерін трансформациялау. Талдау мәдениетіндегі "мифа" түсінігі және тұлғаның әдіснамалық мәселелері. Юнгу бойынша психотерапевтік принциптер. К. Юнгу бойынша жеке тұлғаның типтері, кеңес берудің талдауы және ерекшеліктері.

Адлер жеке психологиясы. Консультанттың мақсаты, рөлі мен функциялары, клиенттің тәжірибесі, консультант пен клиент арасындағы өзара іс-қимыл, Адлерлік психотерапияның консультативтік техникасы мен рәсімдері, ерте естеліктерді талдау, (армандар мен басымдықтарды талдау, әсерлерді жинақтау, интерпретация, ре бағдарлау, метафориялық өзара іс-қимыл, парадоксалды интенция). Тәсілді бағалау: артықшылықтары мен шектеулері.

Кеңес беруде бихевиоральді-когнитивті тәсіл

А. Лазарус-заманауи бихевиоральді психотерапияның және кеңес берудің ең ірі өкілі. Когнитивті-бихевиоральді тәсіл (А. Эллис, А. Бек). Негізгі құндылықтар, мақсаттар, рәсімдер. Негізгі кеңестік дағдыларды меңгеру: бет экспрессиясы мен поз тану. Мәнерлі қозғалыс және мимика. Паравербальды мәнерлі дәрілер. Белсенді тыңдау және вербалды ұстану. Шеберлік пен дағды тренингі.

Назар аудару және ықпал ету дағдылары. Ең аз бекіту. Консультативтік процесс. Прояснение мағынасы. Келісімге қол жеткізу. Кері байланысты құру принциптері және кеңес беру барысы. Конфронтация. Үдерістегі сомма және қорытынды сомма. Өз сезімдерін білдіру. Кеңестік техника және процедуралар: релаксациялық тренинг, жүйелі десенсибилизация, модельдеу әдістері (А. Бандура). Өзін-өзі басқару және өзін-өзі басқару бағдарламасының әлеуметтік икемділік тренингі (сенімділік және т.б.). Әдісті бағалау.

Тиімді-эмотивті терапия және психологиялық кеңес беруде когнитивті-бихевиоралдық тәсілдер. А. Эллис – РЭТ негізін. А. Т. Бэк, Д. Майхенбаум - заманауи когнитивті-бихевиоралдық тәсілдің ең көрнекті өкілдері. "Міндетті" және "міндетті". Кеңес беру процесі: мақсаты, рөлі мен функциялары консультант, клиенттің тәжірибесі, кеңес беру техникасы мен процедуралары: когнитивті әдістер (иррационалдық идеяларды теріске шығару, иррационалдық сенімдерді ұтымды, кітапханалық, тілдің өзгеруі, юмор), эмотивті әдістер, ұтымды қайта құрылымдау және адамның эмоциялық саулығы мен мінез-құлықтық табыстылығының негізі ретінде өмірдің ұтымды философиясына қол жеткізу. Шынайы Терапия. Тәсілді бағалау: артықшылықтары мен шектеулері.

Кеңес берудегі экзистенциалды – гуманистік дәстүр

Клиенттік психотерапия. К. Роджерс – тәсілдің негізін. Негізгі ұғымдар: адам табиғатына оң көзқарас, адами әлеует, өзектендіру және өзін-өзі белсендендіру үрдісі, мен-түсінемін, сыйластықты сөзсіз қабылдау, адамның феноменологиялық әлемі, тәжірибесі, жеке тұлға процесс ретінде, толық жұмыс істейтін тұлға. Негізгі мақсаттары, құндылықтары, техникасы, процедуралары. Терапиялық қондырғылар: шартсыз қабылдау, бағалау, эмпатия, дәлме-дәлдік. Кеңес беру үдерісіндегі эмпатияның рөлі. Эмпатия кеңес беруші мен клиенттің қажетті жағдайы ретінде. Дұрыс емес қондырғылардың салдары ретінде тиімсіз кеңес беру. Клиенттік күту және кеңес беру үлгілері. Роджердегі эмпатия

ұғымы. Мен туралы түсінік-дәлдік. Бағалау, қабылдау, белсенді тыңдау. Клиент-орталықтанған терапия және педагогика.

А. Маслоудағы өзіндік активтуализация түсінігі. Тұрмыстық құндылықтар. Мета-қажеттілік және мета-патология. Тұлғалық өсу және психологиялық қорғау. Өзін-өзі белсендіруге апаратын мінез-құлық тәсілдері. Деритуализация, реитуализация. Терепевтикалық қатынастар. Клиент-орталандырылған терапияның негізгі дағдыларына үйрету.

Субъект в. Франклу бойынша рухани бейсаналық бөлігі ретінде. Тағдыр және еркіндік. Мағыналық рабельділік, инкапсулденген адам, экзистенциалдық вакуум. Шығармашылық құндылықтары, тәжірибе құндылықтары, қарым-қатынас құндылықтары. Франклу бойынша кеңес беру ерекшеліктері.

Нейролингвистикалық бағдарламалау (НЛП)

НЛП негізгі принциптері. Көз қозғағыш реакциялар арқылы уайымдау процесінің диагностикасы, модальды операторлар. Конгруэнттік. Уайымдау процесінің өзгеру принциптері. Калибрлеу. Парафраз. Репрезентативті жүйелер. Кіру кілттері. Модальдықтар. Қосылу және жүргізу-тиімді өзара іс-қимыл фазалары. Субмодаль – тәжірибе микроэлементтері. Негізгі мақсаттары, құндылықтары, техникасы, процедуралары. Метамоделі және оны кеңес беру процесінде пайдалану.

Психологиялық кеңес беруде экзистенциалды тәсіл

В. Франкл, Р. Мэй, мен И. Ялом – виднейшие өкілдері тәсіл. Экзистенциально – философиялық тамыры тәсіл: Ф. М. Достоевский, С. Кьеркегор, Ф. Ницше, М. Хайдеггер, Ж. – П. Сартр, М. Бубер. Экзистенциалды тәсілдің негізгі ұғымдары: сана және өзін-өзі тану, еркіндік және Жауапкершілік, өзінің бірегейлігін сақтауға және танытуға және басқалармен терең қарым-қатынасқа ұмтылу, мағынаны іздеу, адам өмірінің атрибуты ретінде үрейлендіру, өлімнің болмай қоймайтынын ұғыну. Экзистенциалды психотерапияның мақсаттары, процедуралары, техникасы. В. Франкл және оның психотерапия концепциясы. Логотерапияның мақсаты, процедуралары, техникасы.

Гештальт-терапия

Жетілдіру процесіне кедергі келтіретін элеуметтік феномен ретінде мінез-құлық және тұлға туралы түсінік. Ф. Перлз бойынша невроздың даму кезеңдері, деңгейлері. Кеңес беру процесі: мақсаты, рөлі және кеңесшінің қызметі, клиенттің тәжірибесі, клиент пен кеңесшінің арасындағы өзара іс-қимыл, кеңес беру техникасы және процедуралары: бос орындықтың техникасы, рөлдік ойындар, жобалық ойындар, қарама-қарсы әрекет, армандармен жұмыс және т. б. тәсілді бағалау: артықшылықтары мен шектеулері.

Тәжірибе теориясы және психотерапия

Тәжірибе теориясының негізгі идеялары. Мағынасы. Феноменология сымлоутраты. Жағдай болмаған. Психотерапевтік үдерісте мүмкін емес идеяны қабылдау. Тәжірибе-мағынаны өндіру қызметі. Уайымдау техникасы. Ф. Е. Василюк бойынша өмірлік әлемдердің типологиясын құру. Психотехникалық бірліктер: интерпретация – бейсаналық, тәжірибе – эмпатия, сана – түсіну, майевтика – рефлексия. Бірліктердің психотерапиялық мектептермен арақатынасы. Метафора және терапиялық үдерістегі ертегі. Симптомның режиссерлік қойылымы.

Қазіргі психологиялық кеңес берудегі интегративті үрдіс. Мағынаның субъективті детерминациясы. Субъект көпқырлы әлем ретінде. Дербестендіру механизмдері. Мағынасы көптеген виртуалды субъектілердің шығармашылық нәтижесі ретінде. Мағынаны жоғалту және мағыналық шығармашылыққа қабілетсіздік мәселелері. Субъектілік тәсілдедегі мағыналық талдаудың ерекшеліктері және кеңес беру ерекшеліктері. Қазіргі кеңес берудегі интегративті үрдістер туралы зерттеулер мәліметтері. Синтездің әртүрлі деңгейлері. Кеңес беру және түзету жұмыстары барысында мәдени, этнопсихологиялық және басқа да орта факторларды есепке алу.

Кеңес беру жұмысының топтық формалары. Топтық психотерапияның жалпы теориясы

Топтық терапияның даму тарихы. Топтық терапиялық процестің кезеңдері. Топтық нормалар, құндылықтар, рөлдер. Терапевтік топтардың әртүрлі үлгілеріндегі көшбасшылық және онымен жұмыс істеу. Жаттықтырушының рөлдік ұстанымдары. Консультантты топпен жұмыс істеуге дайындау. Топтық жұмыстағы этикалық принциптер. Әлеуметтік-психологиялық тренинг. Т-топтары: тарих, Даму, негізгі ұғымдар мен рәсімдер.

Кездесу топтары. Тарих және даму. Негізгі ұғымдар: өзін-өзі ашу, өзін сезіну, жауапкершілік, сезімге назар аудару, мұнда және қазір. Негізгі рәсімдер: байланыс орнату, сенімді қарым-қатынас құру, жанжалдарды зерттеу, қарсылықты зерттеу, сезу және қолдау.

Қазіргі топтық терапияның кейбір бағыттары

Психодрама. Тарих, Даму, негізгі ұғымдар (рөлдік ойын, спонтанность, дене, катарсис, инсайт) және процедуралар.

Дене-бағытталған психотерапия. Тарих, Даму, негізгі ұғымдар (энергия, бұлшық ет броньы, аяқтың астындағы топырақ) және процедуралар. Лоуэн, Райх, Фельденкрайз, Янов Жолдары.

Өнермен емдеу топтары. Арт-терапия, би терапиясы, кітапханалық терапия. Тарих, Даму, негізгі ұғымдар мен рәсімдер.

Транзакт талдау тобы. Э. Берн-тәсілдің негізін қалаушы. Негізгі ұғымдар: эго – жай-күйі, транзакциялар, транзакция түрлері, ұйғарымдар мен ерте шешімдер, үтіктеу, ойындар, купондар, өмірлік сценарий, ерте шешімдерді қайта қарау және сценарийден тыс шығу.

Кеңес беру процесі: мақсаты, рөлі және кеңесшінің қызметі, клиенттің тәжірибесі, кеңес беруші мен клиент арасындағы өзара іс-қимыл, кеңес беру техникасы және процедуралары: құрылымдық талдау, отбасылық бағдарламалауды талдау, салт-дәстүрлерді, уақытты нығайту, ойындар мен өмірлік сценарийлерді талдау.

Отбасылық кеңес беру

Отбасылық кеңес беру ерекшеліктері. Жүйелік және стратегиялық отбасылық терапия. Тәсілдері С. Минухина, К. Витакера, Д. Хейли, В. Сатир, М. Боуэна. Отбасының даму циклі. Отбасы жүйесінің параметрлері: отбасылық ережелер, мифтер, өзара әрекеттесу стереотиптері, отбасының тұрақтандырғыштары. Отбасылық тарих.

Жүйелік отбасылық терапияның әдіснамалық принциптері: циркулярлығы, гипотетикалылығы, бейтараптылығы. Отбасымен жұмыста қолданылатын психотерапиялық техника мен тәсілдер. Отбасы жүйесіне психотерапевтік әсер ету кезеңдері.

Пән бойынша сұрақтар:

1. Психологиялық тәжірибенің тарихы, психологиялық мәдениеттің ерекше түрі ретінде.
2. Практикалық психологияны өзіндік практикалық пән ретінде дамыту.
3. Психологиялық қызметтер, олардың Психология үшін маңызы.
4. Психологиялық көмек іс-шаралар жүйесі ретінде.
5. Психотехникалық теория.
6. «Психотехника» ұғымының тарихы (Мюнстенберг к., Л. С. Выготский).
7. Психотехникалық теория мен методологияның даму болашағы.
8. Психологиялық кеңес беру туралы түсінік.
9. Психологиялық кеңес берудің мәні.
10. Психологиялық кеңес берудің мақсаты.
11. Отандық психологиядағы психологиялық кеңес беру тәсілдері.
12. Кеңестік теориялар және практика.
13. Психологиялық кеңес беру практикасына көзқарастар.
14. Психологиялық кеңес берудің әртүрлі үлгілері.

15. Психологиялық кеңес берудің медициналық моделінің негізгі сипаттамалары, артықшылықтары мен кемшіліктері.
16. Психологиялық кеңес берудің психологиялық моделінің негізгі сипаттамалары, артықшылықтары мен кемшіліктері.
17. Психологиялық кеңес берудің диагностикалық моделінің негізгі сипаттамалары, артықшылықтары мен кемшіліктері.
18. Психологиялық кеңес берудің әлеуметтік моделінің негізгі сипаттамалары, артықшылықтары мен кемшіліктері.
19. Кеңес берудің психологиялық моделінің негізгі сипаттамалары, артықшылықтары мен кемшіліктері.
20. «Кеңес беру» және «психотерапия» ұғымдарының арақатынасы.
21. «Кеңес беру» және «сұхбат алу» ұғымдарының арақатынасы.
22. «Кеңес беру» және «психологиялық түзету» ұғымдарының арақатынасы.
23. Кеңес беру процесінде маманның жеке тұлғасы.
24. Кеңесшінің және оның тұлғасының кәсіби білімі мен іскерлігінің клиентке психологиялық әсер ету құралы ретіндегі арақатынасы мәселесі.
25. Кеңесшінің Кәсіби мен-бейнесі, жеке тәжірибесі, конгруэнттілігі, метанамики.
26. «Кеңесші – ұғымдарының арақатынасы – «психотерапевт».
27. Кеңесшінің «кәсіби жану» мәселесі.
28. Кеңесшінің «кәсіби жану» себептері.
29. Консультанттың «кәсіби жану» көріністері.
30. Кеңесшінің «кәсіби жануды» жеңу жолдары

Ұсынылатын әдебиеттер тізімі:

Негізгі әдебиеттер:

1. Ананьев Б.Г. Человек как предмет познания. - СПб., 2010.
2. Айви А., Айви М.Б., Саймек–Даунинг Л. Консультирование и психотерапия. Сочетание методов, теории и практики. - М., 2010.
3. Алешина Ю.Б. Индивидуальное и семейное психологическое консультирование. -М.: МГУ, 2006.
4. Качунас Р. Основы психологического консультирования. - М., 2010.
5. Гусакова, М.П. Психологическое консультирование. – М., 2010.
6. Забродин, Ю.М. Психологическое консультирование. – М., 2010.
7. Эволюция психотерапии. М., «Класс», 2010.

Қосымша әдебиеттер тізімі:

8. Гулдинг М., Гулдинг Р. Психотерапия нового решения. Теория и практика. - М.: Независимая фирма "Класс", 2007.
9. Дикманн Х. Методы в аналитической психологии. -М., 2008
10. Немов Р.С. Основы психологического консультирования. - М., 2003.
11. Рудестам Н. Групповая психотерапия. - М., 2004.
12. Фрейд З. Очерки психологии бессознательного – М., 2009
13. Хрестоматия по психологическому консультированию. Составитель Сапарова И. А., 2004.
14. Юнг К. Человек и его символы -М., 2005.
15. Савенко Ю.С. Проблемы психологических компенсаторных механизмов и их типологии. -М., 2004.
16. Стойков И.Д. Анализ защитных проявлений личности. -М., 2006.
17. Иванов М.А., Мастеров Б.. Саморегуляция во взаимодействии. -М., 2007.
18. Сапарова И. А. Хрестоматия по психологическому консультированию. - Алматы, 2004.
19. Жигитбекова Б.Д. Жеке және топтық психотерапия негіздері. 1-бөлім. Алматы, «Дарын» баспасы -2015, 106 бет.